

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

TILL HALMSTADS 600-ÅRSJUBILEUM: LAMMERDAMSGATAN, EN AV DE ÄLDSTA. — FOTO. O. NILSSON, HALMSTAD.

23:DJE ÅRG.

DEN 25 DECEMBER 1921

N:O 13

Fotos. Almqvist & Preinitz, Sthlm

Kliché: Göta Bildtryck & Klichéanstalt, Gbg.

J. ANDRÉN

Viktor Andrén har nyligen gått in i emeritusåldern, men efter som han aldrig känt någon kallelse att bli en statens ämbetsman, så blev han det icke heller, och man märker ingen förändring i hans liv och leverne. I sin villa ute i Lidingsö-Brevik, där han inrett sin atelier, arbetar han med pänslar och färg, tusch och pädda, som han gjort nu i snart femtio år, men Stockholm kallar ju inte sällan bort honom från hemmets trevna sköte, från maka och pojkar. Träffar man honom arbetsdags på stadens gator, flanerande med nacken alltjämt lika rak under hatten, så är han antagligen på väg till Carl Grabow för att göra teaterdekorationer eller till hovjuvelerare Jean Jahnsson för att effektuera en beställning på ritningar till en silverpjäs eller — och det har hänt inte minst på senare tider — till ett värdshus, där värden haft den goda idén att be honom dekorera om fästväningen och, om förhållandena medgiva, arrangera ett stilfullt Bellmansrum.

Stockholmare blev *Vicke Andrén* — så kallas han gemenligen — redan år 1874. Och det dröjde inte så länge, innan han tillhörde de kända och populära förgrundsfigurerna. Han föddes i Uddevalla den 7 december 1856. Vid 18 års ålder kom han alltså till huvudstaden, och den bana han ville välja var artistens. "Sicken titel! sa Carl Larsson en gång. Men den var den vanliga på den tiden för konstutövarna, och den sitter ju fast vid somliga namn ännu, även vid namnet *Vicke Andrén*.

Tjugu år gammal blev Andrén elev vid Konstakademins principskola. Det var till en början hans mening — liksom hans vän och studiekamrat Zorn — att specialisera sig på skulptur, och han studerade en tid i den riktningen, men — fortfarande i likhet med Zorn — delade han sina intressen mellan modellerpinnen och akvarellpänslan och naturligtvis ritstiftet, som är alla bildande konstnärers huvudverktyg.

Andrén blev också först känd för allmänheten som illustratör och varierade med laveringar och tuschteckningar. Han studerade vid vår kungliga konsthögskola från 1876 till 1882, men redan 1878 som akademielev tog han upp Carl Larssons mantel som tecknare i Richard Gustafssons Kasper, och ett par år därefter är han redan den som mest anlitats av tidskriftsredaktörer och bokförläggare som illustratör. August Malmström sysslade med sina målningar och som tecknare med sina planscher till klassiska verk, Carl Larsson brottas med att "bli målare och en riktig målare", som han skriver från Paris hem till sin lärare Scholander, *Vicke Andrén* blir deras efterträdare som den nya litteraturens dekoratör.

Och han är dem värdig. Så på en gång solitt kunnigt och lekande elegant tyckte man sig knappt ha sett någon teckna förut. Andrén som tecknare blev mycket populär. Sin konst kunde han också. Det är betecknande för Andrén att han, samtidigt som han studerade vid akademien, "gick i målarlära", som det heter. Han ville känna sitt yrke i grunden. Han var barn av en tid, som lärde, att konst är kunnande. Nu heter det från en del håll, att konst är känsla. Detta förnekade tydligen inte heller den förgångna tiden. Tvisten kan slitas. Konst är vilja, känsla, tanke, men det är inte minst kunskap att ge uttryck åt allt detta. Andrén tillgodogjorde sig också med stort allvar anatomundervisningen i akademien, och när som helst än i dag kan man tentera honom på människokroppens byggnad och musklernas namn — även på latin. Andrén har alltid hållit styft på att ett konstverk skall vara "riktigt"; i teckning inte minst, övertygad om att man måste stå fast på verklighetens mark, även då man vill aldrig så intensivt rikta blicken mot stjärnorna — ja, framför allt då!

I Ny Illustrerad Tidning, i Publicistklubbens Julkvällen, Konstnärsklubbens Jul, som startade 1888 och levde till strax före kriget, i Hugo Vallentins Puck, i Albert Engströms Strix skall man påträffa V. A:s teckningar. Bland böcker, som han prytt, kunna nämnas A. U. Bååths "Kärlekssagan på Björkeberga", Isidor Lundströms "Kung Orres saga", Frans Hedbergs "Skådespelarekonst och dramatik", "Från Stockholms teatrar" med text av Georg Nordensvan; oräkneliga äro V. A:s teckningar från Stockholms teatrar, skådespelareporträtt och annat.

Det var också främst i teaterns tjänst som Andrén framträdde även han som "en målare och en riktig målare". Han har dekorerat salongerna i Vasateatern, Operan, Södra teatern, Oscarsteatern. Kungl. Teaterns plafond, där han målat Apollon, omgiven av allegoriska figurer, representerande sången och musiken etc., rasade för ett par år sedan, men nästa år är det meningen att konstnären skall skaffa dit sitt verk igen. Andra av hans dekorativa målningar återfinnas i Operakaféet, och flera restauranger ha, som ovan antytts, tagit hans smak i anspråk. Ett av hans vackraste verk är försvunnet, dekoreringen av den gamla populära källaren Du Nord, vilken råkade ut för stockholmsrestaurangens numera vanliga dystra öde att rivas för att ersättas av en bank. I sin Du Nordserie lät Andrén sina figurer framträda mot en förgylld bakgrund, ett stiliserat moment, som gjorde sig förträffligt och som annars inte ligger för Andréns röst. Georg Pauli berättar i sin bok "Väggmåleri", att Andrén blev hänryckt i Maccaris målningar i senatpalatset i Rom, som Pauli själv visserligen finner vackra men kallar staffilbilder utan minsta spår av den tukt och stilisering, som väggmåleriet kräver. Pauli har emellertid beträffande Andrén förklarat, att hans Operamålningar visa "den rätta känslan för plafondstil och träffsäkerhet i den plafonderande linjeföringen".

Till sist — i vilken uppslagsbok som helst står det vidare om *Vicke Andrén*, att han är Bellmansångare. Han älskar alla sköna konst, allt skönt; visst måste han älska den skald, som skrev, att världen ej är så ful, som vi henne ängsligt avmåla, den musiker, som satte så oförljkenliga melodier till sina sånger. *Vicke* som Bellmansångare förtjänade sitt eget kapitel. Man får hoppas det skrivs en gång, hur omöjligt det nu må vara att översätta hans sångarkonst i ord. Hur han ser ut, då han sjunger till sin luta, har Zorn visat oss i sin etsning "*Vicke*", ehuru för den Andréniska — och för all del även Zornska — sanningens och objektivitetens skull man bör betrakta etsningen i spegeln. Ty *Vicke* knäpper inte sin luta med vänster hand.

Vicke Andrén sjunger aldrig för offentligheten, inte gärna i större lag. Man får höra honom i Konstnärsklubben, i S. H. T., i sällskapet Bellmans minne. I det senare är hans sång tradition en gång om året sedan länge.

Han känner sin Bellman lika intimt som allt annat han kan, säkert är ingen av epistlarna eller sångerna etc. honom främmande. Men eftersom han sjunger utan bok eller sufflör och — naturligtvis — aldrig hoppar över någon strof, måste han lita på sitt minne. Och hela Bellman kan ju inte alltid existera ovan hans medvetandes tröskel. Tänker jag efter, finner jag, att han på senare år oftast brukar sjunga följande epistlar: n:r 1, 2, 23, 50, 72, 73, 74, där han också reciterar som en mästare, och av Fredmans sånger n:r 14, 32, 35 och 40. Då *Vickes* uttrycksfulla baryton ljuder samman med hans lutas vackra pling, då behöver ingen uppmanas: "sätt dig ned och håll god min!"

Knut Barr.

HVAR 8 DAG
utsänder med detta sitt
sista nummer för 1921
— det nästa är redan
daterat 1922 (1:ste janua-
ri). — Vid ett sådant
tillfälle bruka ju före-
ligga vissa traditionella
plikter för redaktionen
att uppfylla gentemot
allmänheten:

Att tacka för det gamla
året och tillönska ett
gott nytt år,

Att rikta en liten prenu-
merationsuppmaning
med tytäffoljande fram-
hållande av H. 8. D:s
förträffliga egenska-
per.

Att tacka för det nu
snart gångna året, för all
uppmuntran som kommit
oss till del under detsam-
ma liksom att uttala ett
uppriktigt "Gott nytt år"
till alla och envar som
hysa intresse för H. 8. D.
— det göra vi allt med
glädje.

Vad "prenumerations-
anmälan" däremot be-
träffar inskränka vi mest
möjligt på denna obehöv-
lighet, vi kunna göra det:
den allmänhet som sett
och följt H. 8. D. under
alla de tillryggalagda 22 åren, eller kanske endast
större eller mindre del av denna tid, den vet vad
H. 8. D. är. Vi — i motsats till andra — uppgiva
icke "ytinnehåll" av våra samlade bilder, ty det vi
giva är **allt som kan givas av intresse** och för
andra oftast är oåtkomligt; fyllnadsgodset av-
stå vi till kvadratcentimetersamlare. — Och andras
årsgamla intyg om sin tidnings förträfflighet förr

Författaren Axel Lundegård fyllde den 17 dec.
60 år. — Axel Lundegård debuterade 1885 med en
novellsamling "I gryningen", i vilka man återfinner
80-talets tidstypiska diktning, flammande radikalism
och en realism som går till strids
mot ideal vilka proklamerats förle-
gade. Därefter följde ett par vo-
lymer, resultatet av samarbetet
med den dåtida svenska litteratu-
rens mest betydande författarinna
Viktoria Benedictsson (Ernst Ahl-
gren). Sedan det vänskapsband
som förenade honom med denna
författarinna slitits av döden, hug-
fäste han hennes minne genom
en biografi, en gripande skildring
av ett tragiskt människooöde men
även av bestående värde för kän-
nedomen av 80-talets litterära värld.

Vad som i främsta rummet gjort
Lundegårds namn känt och popu-
lärt torde vara hans historiska ro-
maner: Struensee, Drottning Mar-
gareta, Drottning Filippa, Drott-
ning Cilla m. fl. Dessa verk

25 December 1921 Lösnummer 35 öre
HVAR 8 DAG
• ILLUSTR. • • MAGASIN •

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 13.
I mörkgrön dubbeltonfärg.

En stämningsfull julbild av V. G. Larsson, Örebro med H. 8. D:s
vördsamma julkhälsning till sina läsare.

den tillåta vi oss här citera ty den passar så för-
träffligt.

LEVNADSKONST:

Sex dagar skall man arbeta
På den sjunde dagen vila
och HVAR 8 DAG läsa!

Se vidare omslagets sida 18.

Redaktionen.

byggda på grundliga studier och utformade av en glän-
sande berättaretalang präglas av rik människokunskap
och trogen tidsfärg.

Till börden skåning har Axel Lundegård valt sin vis-
telseort uppåt landet med hem-
met i Råsunda.

FÖRFATTAREN AXEL LUNDEGÅRD.
60 år den 17 dec.

Till vignettbilden.

Halmstad firar i dagarne sitt 600-
årsjubileum. Samhället, som ur-
sprungligen låg längre upp vid Nis-
san och 1307 fick sina stadsprivilegier bekräftade av hertig Kris-
tofer, flyttades 1321 till sin nu-
varande plats nära Nissans utlopp.
Staden blev efter hand västkus-
tens dåtida förnämsta handelsstad
och utsågs ofta under unionstiden
till mötesplats för de skandi-
naviska rikenas råd. År 1645 blev
Halmstad tillika med det övriga
Halland genom freden i Brömse-
bro införlivat med Sverige.

Generaldirektören och chefen för socialstyrelsen fil. d:r *Henning Elmquist* har i konselj den 16 dec. utnämnts och förordnats att vara envoyé extraordinaire och ministre plénipotentiaire hos republiken Finlands regering.

Den nyutnämnde envoyén som är född 1871, blev student 1889 och promoverades 1900 till fil. d:r. Redan tidigare eller 1895 inträdde han som notarie i riksdagen och kvarstod i denna befattning till 1906. År 1897 amanuens i kommerskollegium, blev han 1902 aktuarie där och 1908 byråchef, varefter han vid socialstyrelsens inrättande 1912 övergick till detta verk som generaldirektör och chef. Sedan 1920 är han därejämte ordf. och chef för Arbetsrådet. Livligt intresserad av sociala frågor har han hedrats med ett flertal offentliga företroendeuppdrag, ledamot-

Efter porträtt.
HENNING ELMQUIST. Nyutnämnd svensk envoyé extraordinaire och ministre plénipotentiaire i Republiken Finland.

skap i Stockholms stadsfullmäktige, i styr. för Stockholms statistiska kontor, i Statens livsmedelskommission m. m. Han har vidare beklätt ordförandeposten i Folkhushållningskommissionen samt i Svenska deleg. för det nordiska och internationella socialpolitiska arbetet. Slutligen är att nämna att han innehaft posten som socialminister i De Geerska och den efterföljande Sydowska ministären. (Biogr. och helsidesporträtt ärg. VIII: 2.)

En av Argentinas mest framstående politiska personligheter, *doktor Horacio B. Oyhanarte*, anlände den 16 december till Stockholm över Berlin. Avsikten med besöket här är att studera ekonomiska och sociala förhållanden samt besöka några av våra mest

Efter porträtt. Kliché: Sjöberg, Gbg.
D:r HORACIO B. OYHANARTE, en av Argentinas mest framstående politiska personligheter, på besök i Sverige.

bekanta industriella anläggningar. Redan ankomstdagen mottogs han av statsminister Branting och dagen därpå av Konungen.

D:r Oyhanarte, som är en helt ung man, är en av ledarne för det just nu största partiet i Argentinas nationalkongress, Union civica, radikala medborgarförbundet, som bildades 1889. Han är också en av nuvarande presidenten Yrigoyens närmaste vänner och bidrog verksamt till dennes val genom sin journalistiska propaganda och genom sin av hela det politiskt intresserade Argentina lästa bok "Mannen". D:r Oyhanarte betraktas vidare av sitt parti som den främste kandidaten till presidentvärdigheten då Yrigoyens period utgår nästa år.

Den celebre främlingen har sedan sju månader tillbaka vistats på resor varunder han besökt Frankrike, England och Tyskland. Vistelsen i Sverige blir helt kort.

Efter porträtt. Kliché: Sjöberg, Gbg.
SAKATA SADA AKI, chef för Yokohamas stadsplane- och gatuväsen, på besök i Sverige.

Efter fotografier.

INTERNATIONELL ELEKTRISK KONFERENS. 1. Konferensens president M. Legouez, 2. generaldirektör

Efter fotografier.

Kläd: Goës Rithyrå & Klöhnstr., C.

SVENSKA DELTAGARE I DEN FÖRSTA INTERNATIONELLA LUFTFARTSKONGRESSEN I PARIS 15—25 NOVEMBER.

1. Vid Paris lufthamn, Le Bourget. Överstelöjtnant K. A. B. Amundson (i. v.) och chefen för Marinens flygväsende, kapten Thor Lübeck. — 2. Fr. v. Kapten von Porat (chef för Flygkompaniet, Malmslätt); kapten Kofoed-Jensen (dansk arméflygare); kapten L. Jacobson (sekr. i Lufttrafikkommittén); flygingeniör Falke, överstelöjtnant K. A. B. Amundson; flygingeniören, fil. d.: I. Malmer. — 3. Handley-Page W-8, ett 2-motorigt biplan, med vilket de svenska kongressdeltagarna togo stationsanläggningarna vid Le Bourget i betraktande. Bild 2. togs omedelbart efter denna flygtur, i vilken jämväl kapten von Koch (Malmslätts flygkompani) och flygingeniör T. Ångström deltog. 4. Besök vid Villacoublay, där Bréguets stora flygplan med 4 motorer demonstrerades. Motorerna äro förlagda till själva flygkroppen och arbeta på samma propeller. Flygförsöken med detta märkliga flygplan, byggd helt i aluminium emotsågs med stort intresse.

I samband med årets stora flygutställning i Paris som gick av stapeln 12—27 november avhölls den första internationella luftfartskongressen 15—25 nov. som på sitt arbetsprogram upptagit ett betydande an-

tal viktiga frågor av bl. a. teknisk, juridisk och medicinsk karaktär till behandling. Kongressen räknade omkring 200 deltagare från olika länder varibland följande svenskar: överstelöjtn. K. A. B. Amundson, flyging. Falke,

kapten Lenn. Jacobson (sekr. i Lufttrafikkommittén), kapten von Koch, chefen för Marinens Flygväsende, kommandörkapten Th. Lübeck, fil. d.: Ivar Malmer, chefen för Flygkompaniet i Malmslätt kapten von Porat och flyging. T. Ångström.

Kongressen besökte ett stort antal flygfält, flygindustrier och aeronautiska institutioner. President Millerand deltog i en av kongressens sammankomster. — Kongressen uppvaktades i övrigt med receptioner och banketter.

FERENS I PARIS DEN 20 NOV.
F. V. Hansen, 3. överdirektör W. Borgquist. — Text å sid. 204.

JULSKÅDESPELET.

FÖR HVAR 8 DAG AV WILLIAM ANDERSON.

Varje strävan att i våra dagar väcka det religiösa livet är värd uppmuntran och bör hälsas med glädje. När man därför vill återuppliva det medeltida andliga dramat och, om möjligt, förlägga detta till kyrkorna, bör detta icke betraktas såsom en kuriositet utan som ett led i arbetet att återföra människorna till religionen. Däri ha de sin djupa betydelse. De andliga skådespelen ha hemortsrikt i kyrkorna; där spelades de också under medeltiden. Med rationalismen har den protestantiska gudstjänsten blivit allt tordrigare, den söker tala till förståndet genom predikan, medan liturgien allt mera försummas. Men även känslan och fantasien behöva vård. Nu få alla människor med dessa egenskaper stå utanför på gatan. I det andliga skådespelet har kyrkan ett medel att röra dessa människors hjärtan och låta känslorna vibrera. Och särskilt är detta fallet med julskådespelet.

Så som jullegenden spelades under medeltiden, med de enklaste medel och i en enkel dräkt, i ett folkspråk av okonstlade figurer, tagna direkt ur församlingen, blev spelet medvetet eller omedvetet till något heligt. Vid juletid bli vi alla barn och så som allmogem ännu i dag tänker sig julnattsmysteriet, så utmålas det ännu i alla oskyldiga barnasinnen. Bibelns gamla enkla berättelser ha bevisat sitt evighetsvärde, man må sedan i dem se påtagliga sanningar eller religiösa symboler och sådana dessa uppfattats i konsten och de andliga skådespelen, så tänkte och kände ända in i nyare tid alla de för vilka religionen ännu är ett livsinnehåll. Den medeltida konsten förstod att i ett enkelt, uttrycksfullt bildspråk återgiva den kristna trons grundsanningar och i enkel dräkt böra dessa kunna förstås även i vår tid. Givna av ungdom och medlemmar ur församlingen i ett heligt rum skall det bli fäst, gudstjänst i detta ords sanna betydelse, de skola mana alla till att medarbeta och väcka nytt intresse för det religiösa. Vår tid har en stark åtrå till mystik; den har nu mer än för ett decennium sedan öppet öga för den egentliga kulthandlingen. Kyrkan kan mycket väl tillfredsställa detta behov och likväl vara sant kristlig. Det var en politisk nödvändighet att reformationen måste starkt bryta med de katolska ceremonerna.

Nu är faran för längesedan borta; varje tid har sina speciella medel och vår kan mycket väl försöka att återuppväcka de andliga spelen utan att därför hänge sig åt katolicismen.

I Tyskland har sedan någon tid pågått en liknande rörelse. Det är icke nog med att erinra om "Det gamla spelet om envar", som av Reinhardt givits på domkyrkoplatsen i Salzburg med begagnande av kyrkans klockor och den mäktiga domorgeln eller de för den trängre ortsbefolkningen avsedda och av dem anordnade lekmannaspelet, givna i byarna. De senare ha visat sig äga en stor uppfostrande betydelse, antingen det gällt religiösa, historiska eller rena hembygdsmotiv. Spelarna ha varit enkla bönder, ledarna präster eller skollärare. Sådana byskådespel bör kunna givas även hos oss. Om spelarna komma ur samma samhällskretsar som åskådarna, om man icke skattar åt reklam och turistnyfikenhet, då bör gemenskapens känslan vid dessa spel kunna bli till andakt. Inom det lågtyska området är rörelsen för återupplivandet av de gamla tyska folkspelen särskilt stark och här ha de båda Haas—Berkow och Gumbel—Seiting-trupperna utfört ett banbrytande arbete. I Lübeck spelade lärjungar från domens realskola under jullovet 1920 ett plattyskt krubbspel av Edgar Schacht, hopkomponerat ur gamla folkspel och Mariasånger. I mars detta år spelade samma lärjungar i domkyrkans kor ett gammalt tyskt folkspel om Syndafallet och i april det gamla Uppståndelsespelet från Redentin. Till nästa år ämnar man försöka uppföra ett av de värdefullaste medeltida skådespel som bevarats, det av cisterciensermunken Peter Kalff från Doberan 1463 i Redentin vid Wismar skrivna Påskspelet, i vilket nedersaxarens begäring för att verklighetstroget skildra det dagliga livet fått ett starkt uttryck. Vidare skall erinras om "Dödsdansen", som under Nordiska veckan gavs i Ägidienkirche. Dessutom har den litterära föreningen vid Heinrich v. Kleistgymnasiet i Schirmgendorf uppfört "Det gamla spelet om envar" samt nu senast i september "Theophilus", ett andligt skådespel från 1300-talet och en "Dödsdans" efter 1400-talstryck. Bättre än vad som kan åstadkommas på en modern teater lyckades ungdomen återgiva det primitiva spelets naiva anda och

Efter fotografen. Kyrkan: Sjöberg, Gbg.
FLYKTEN TILL EGYPTEN. SÅNINGSMANNEN. Takmålning i Dadesjö kyrka, Småland. 1300-talet.

Efter fotografen. Kyrkan: Sjöberg, Gbg.
STEFANI STENING. Takmålning i Dadesjö kyrka, Småland. 1300-talet.

Effie. Solymus. Kliche. Sjöberg, Gbg.
MARIA OCH ELISABETH. FÖDELSEN. Heliga Tre Konungar.
Valvmålning i Sölvesborgs kyrka. 1400-talet.

innehåll. I kyrkorna bör orgelmusik inleda och avsluta dessa spel, vilka kunna göras ännu mera gripande genom att spelarne icke inträda från scenens — altarets — sidor, utan skrida fram i högtidligt tåg genom åskådaremängden från kyrkans västra del. Därigenom få även långt bort sittande ett intryck av det heliga allvar, varmed varje spelare uppfattar sin roll och just detta betyder mycket vid återupplivandet av de gamla spelen.

Julgudstjänsten fick redan i gammalkristen tid dramatisk karaktär och ur den kyrkliga liturgien äro troligen samtliga andliga skådespel, således även julaftonspel, framsprungna. Vid omkring år 1000 voro mysterierna med dramatiska framställningar ur den heliga historien i bruk i kyrkorna. Tidigast uppträdde en till ängel förklädd gosse och förkunnade Jesu födelse, senare tillkommo herdarna, krubban utbyttes mot en vagg etc.; de agerandes antal blev allt större. Till en början voro skådespelarna präster, senare började även lekmän medverka. Omkring 1300 flyttades skådespelen ut till kyrkogårdar och offentliga platser och till in på 1500-talet hade varje större stad en sådan friluftsteater mitt i centrum. Även i Sverige synas de varit vanliga.

Före år 353 firades fästen för Guds uppenbarelse för människorna och de vise människens hyllning, vilken har gnostiska traditioner, på trettondagen. På 350-talet förlades emellertid firandet av Kristi födelse till midvintersdagen, den 24 december och trettondagen, den 6 januari, blev heliga tre konungars dag. Trekonungarsspel stodo i nära samband med julaftonspelen. De tre vice männen, ursprungligen Mithradyrkare, uppträdde i trekonungarsspelen i en praktfull ståt med ett stort österländskt följe så som vi ännu kunna se det i de medeltida altarskåpen med de kulissartat uppradade scenerna och de myllrande folkskarorna i de perspektiviska fördjupningarna. När altarskåpsdörrarna slogos upp på fästdagarna försattes kyrkobesökarna i en trolldär, där allt glänste i guld och färger, lika starkt kanske som de verkliga spelen utanför på stadens torg. Inflytandet från mysterie- och mysterienspele på 1400-talets altarskåp är påtagligt och liksom våra dagars biografer har sin portier, som står utanför på gatan och inbjuder den promenerande att stiga in, se vi även vid altarskåpens främre plan en liten figur, en narr, som med en talande gest säger till åskådaren; kom och se på spelet!

En förenklad form av trekonungarsspelet blev stjärnsången. Gossar, utklädda till heliga tre konungar, drogo omkring från gård till gård med en rörlig stjärna

på en stång, sjöngo växelsånger och insamlade gåvor. Ibland tillkommo en i röd mantel klädd Herodes och djävulen. Härigenom fick upptåget dramatisk karaktär.

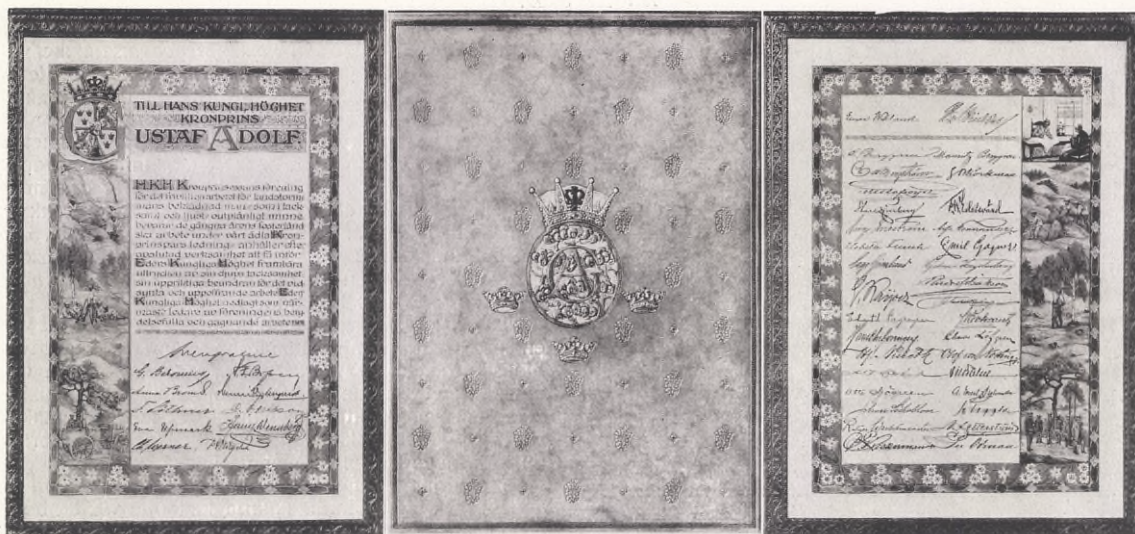
Under svenska kyrkans äldsta dagar, då menigheten icke kunde läsa, fingo tak- och väggmålningarna, dopfontens reliefer och altarskåpens skulpturer och målningar ersätta det skrivna ordet. Liksom sockenkyrkan ännu i dag är så gott som det enda ställe, där en lantförsamlings innevånare få göra bekantskap med konst, var den det även under medeltiden, men då hade all dess bildprakt även till uppgift att undervisa menigheten i den bibliska historien. Det var en praktfullt illuminerad lärobok som där vanligtvis bjöds besökaren. Vi få en föreställning därom genom att betrakta de svenska dopfonterna eller valvmålningarna för att icke nämna det målade träaket i Dädesjö lilla kyrka i Småland med dess i historisk följd ordnade fjorton scener ur julskådespelet.

Det börjar med Bebådelsen och ängeln Gabriels uppenbarelse för Maria. Maria knäböjer vid ett bord medan ängeln uppvisar för henne ett språkband med de bekanta orden: "Var hälsad du som är full av nåd, Herren vare med dig". Någon gång se vi hur Maria blir befruktad genom örat och huru Gud Fader pr tråd sänder Jesus i form av ett litet lindbarn ned till Maria (t. ex. i Sölvesborgs kyrkas kortak). Därefter kommer Marias möte med Elisabeth och huru de för varandra berätta om sin lycka, allt under det talet understrykes av parlamentariska gester.

Tidigt uppträda framställningar av Kristi födelse i konsten. På våra äldsta dopfunter vilar Maria på ett bolster. Framställningarna växla. På medeltida väggmålningar se vi Maria sittande halvt upprätt på den enkla bädden, hållande Kristusbarnet som står i hennes knä. Vid sidan är anbringad den rätt höga lådformade krubban med oxen och åsan. Nyfiket skåda djuren med stora bligande ögon bort mot barnet. Till födelsebilden hör även Josef. Han intar en jämförelsevis underordnad roll, ibland placerad i ena hörnet nedanför Marias fötter samt med en vandringsstav i handen. Snart ha vi hunnit fram till en helt profan sängkammarscen och Maria på sin plats i en vanlig säng. Även i denna uppfattning gör sig dock en omsvängning märkbar. Maria fick allt större betydelse genom gotikens Mariakult. Tillbedjan blir nu det centrala; de andra delarna av födelsebilden blir bisaker. Maria knäböjer bedjande inför barnet, som vilar i en av strålgjans omgivnen krubba eller på ett av änglar uppburet kläde, medan Josef uppträder med ett ljus eller en lykta för att antyda "den heliga natten". Till denna ansluter sig stundom scenen med herdarna som på jultullen få uppenbarelse av ängeln om Jesubarnets födelse.

Många gamla folkbruk äro anknutna till Annandag jul med dess Staffansritt eller Staffanskede. Skede är detsamma som kappritt. "Staffans skee" erinna sig de gamla även på de orter, där bruket är bortlagt. Seden är urgammal nordisk, "Staffan stalle-dräng" har väl efterträtt den hedniske hästguden Frej eller Frö, årsväxt- och fruktbarhetsguden. Annandag jul var hästarnas stora dag, de fingo då bättre foder än vanligt, och i ottan redo drängarna till någon bäck eller nordrinnande vatten för att vattna dem. Därefter red man hem i kapp och den som kom först till byn skulle få grödan först inbärgad under det kommande året. Detta var Staffansritten eller Staffans skede. På många orter, där seden är bortlagd, lever den dock ännu kvar i en annan form, nämligen böndernas kappkörning hem från julotten. Denna tradition om Staffan stalle-dräng har under kristen tid blandats med bibelns berättelser om den gammal-

Forts. å sid. 202.

Efter fotografier.

Kliché: Aug. Sjöberg, Klichéanst., Gbg.

ADRESS ÖVERLÄMNAD TILL KRONPRINS GUSTAF ADOLF FRÅN "KRONPRINSESSAN MARGARETAS LANDSTORMSFOND".

Vid kronprinsessan Margaretas landstormsfonds sammanträde den 14 december överlämnades från dess beklädnadsförening av vice ordföranden, direktör Sven Palme, till kronprinsen en konstnärligt utförd adress med tack för det vidsynta och uppoffrande arbete han nedlagt i föreningens tjänst. Den ovan-

ligt vackra adressen bär på framsidan kronprinsens namnchiffer och inuti Skånes vapen samt bilder, som hänsyfta på föreningens verksamhet. Den har efter teckning av den framstående textilkonstnärinnan, fröken Sofi Gisberg, utförts hos bokbinderifirman F. Beck & Son i Stockholm.

Efter fotografier.

Kliché: Sjöberg, Gbg.

DROTTNING WILHELMINAS GEMÅL, PRINS HENRIK AV NEDERLÄNDERNA, HERTIG AV MECKLENBURG, som f. n. vistas inkognito i Paris, nedlade nyligen å sitt nya hemlands vägnar en krans å "den okände soldatens" grav.

Efter porträtt.

Kliché: Goës, Gbg.

Ex-kronprins FRIEDRICH WILHELM AV TYSKLAND, om vilkens avfärd från Holland till Schlesien nyligen skrivits i dagspressen, är en i hög grad intresserad motorcyklist, efter vad man meddelar jemte detta helt nytagna porträtt.

MUSIKALISKA AKADEMIENS 150-ÅRS DAG.

K. MUSIKALISKA AKADEMIEN FIRAR SITT 150-ÅRS JUBILEUM DEN 17 DECEMBER.

Akademiens preses, presidenten friherre E. Marks von Würtemberg håller högtidstalet. I medaljongen: KOMPOSITÖREN, D:R VILHELM STENHAMMAR, som till Akademiens högtidsdag komponerat ett stort symfoniskt körverk "Sången", till ord av Thure Rangström, vilket vid dess framförande gjorde ett gripande intryck och som betecknas som ett av samtida svensk tonkonsts alla yppersta skapelser. — Text å sid. 204.

Foto. H. Imén, Stålm. — Klisché: Geis, Gbg.

Fotos. Allard, Göteborg.

MÄRKLIGT FRAMFÖRANDE AV MOLIÈRE.

Klisché: Aug. Sjöbergs Klischéanst., Gbg.

"ÄKTENSKAPSSKOLAN" OCH "KRITIK AV ÄKTENSKAPSSKOLAN" PÅ LORENSBERGSTEATERN: I. v.: Fröken Mary Rundquist (Agnès) och herr Olof Sandborg (Arnolphe) i "Äktenskapsskolan"; t. h. Fru Mary von Johnstone (Uranie) och herr Gabriel Atw (Dorante) i "Kritiken". — Text å sid. 204.

Efter fotograf. Kliche. Sjöberg, Gbg. NYFUNNEN ALTARRELIEF MED BIRGITTA.

Forts. fr. sid. 199.

kristne diakonen Stephanus, som enligt den svenska och engelska legenden är Herodes tjänare. Staffanslegenden är framställd såväl på Dädesjötaget som på de äldsta gottiska dopfontarna; i Flistads kyrka i Östergötland är även en bild av hästhelgonet bevarad. Vi se Staffan som Herodes tjänare passa upp vid bordet och berätta om Kristi födelse sedan han skådat stjärnan. Men:

Herodes han slog sina handskar ihop
han ville ej tro deras talan:
"På denna profeten jag skall icke tro
förr'n denne hanen på bordet stekt står,
står upp, slår ut sina vingar och galar".

Vi se huru den stekta tuppen reser sig upp från fatet, slår ut med vingarna och ropar: Kristus är född. Men detta hjälpte ej, Staffan blev förd ut och stenad, varom det heter:

Och upp flög hanen, fjäderklädd
och sina vingar svang;
han ropste: "Christu; natus est",
så det i salen klang.
"Upp mina bödlar" — kungen skrek —,
"hör vad min vilja är:
för Stefan utom stadens port
och stenen honom där!".

Så helge Stefan stenad blev,
Herodes till behag,
och därför är hans högtidsfest
på Kristi egen dag.

I ingen annan nordisk kyrka påträffas så många illustrationer till Staffanslegenden som i Dädesjö. Efter Stefani stening ger Herodes befallning åt sina knektar. Nu vidtager en i det medeltida murmåleriet ofta förekommande skräckscen: Barnamordet i Bethlehem och en ännu mera populär framställning: Flykten till Egypten. Under den senare inträffade ett av legenden omhuldade intermezzo: Såningsundret, känd i bild från Dädesjötaget samt bl. a. Stånga- och Gant-hemsfontarna på Gotland, i Danmark från Elmélunde

En märklig konsthistorisk upptäckt har gjorts av docent Henrik Cornell, som vid ett besök i Magdeburg fått sin uppmärksamhet fästad vid en altarring, vilken vid närmare undersökning befunnits framställa ingenting mindre än Heliga Birgitta, mottagande en av sina märkligaste uppenbarelser, den om Kristi födelse, vilken hon undfick vid ett besök i Jerusalem. Den

Efter fotograf. Kliche. Sjöberg, Gbg. SUCKARNES BRO I VENEDIG. Den i närmast föregående nr återgivna bron var icke Suckarnes bro, utan Ponte della Paglia mellan gamla fängelset Prigioni Crimenali och Dogepalatset. — Misstaget berodde på felaktigt uppgift från vår utländske fotograf, medan författaren till uppsatsen, herr Ove Ekelund, icke ens sett fotografien.

ifrågavarande altarringnaden utgöres av en något mer än meterhög sandstensrelief, uppdelad i två scener. Till höger nedtill synes Birgitta vid en pulpet, ned-

Forts. å sid. 207

kyrka på Möen och Tingsted kyrka på Falster. Det är märkligt, att på dessa Danmarks sydligaste öar har även påträffats ett brottstycke av en folkvisa om samma Såningsunder. Den möjligheten är därför ingalunda utesluten att visan sjungits och kanske även diktats bland den allmoge, som varje söndag hade tillfälle att se kyrkmålningen. Enligt visan kom den heliga familjen på vägen till Egypten till en åker, där en bonde gick och sådde. Maria bad mannen icke omtaia att han sett dem, men då såningsmannen icke ville gå in härpå, sade Maria till honom att han skulle gå hem och hämta sin lie för att slå den åker han nyss sått. En åker växer upp och döljer spåren efter den heliga familjen för Herodes svenner, som med dragna svärd och spjut i handen fråga bonden om han sett kvinnan, barnet och mannen. Bonden svarar att han sett dem pasera när han sådde sin såd. Herodes knektar tror dem då vara långt borta och uppgiva förföljandet eller som det heter i Falstervisn:

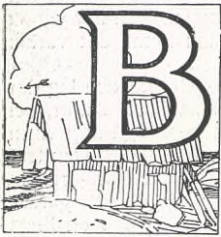
Den rytter han holdt og tænkte sig om:
"Hvad er det alt så længe siden!"
Så vendte han hastig sin ganger igen,
til Jerusalem monne han ride.

Till sist är det berättelsen om de tre vise männen: huru de rida till häst med sina skänker efter stjärnan samt framkomna frambära sina hävor till madonnan eller barnet som ligger eller sitter i Marias sköte. Knäböjande, fyllda av helig vördnad, överrätta de guld, rökelse och myrrha — en över hela västerlandet ofta förekommande scen och ett av den kristna konstens mäst omtyckta motiv. Enligt medeltidslegenden voro de tre visa männen konungar: Caspar, Melchior och Baltazar. Stundom se vi huru Caspar knäböjer, medan Melchior pekar mot den av en ängel i en sky uppburna stjärnan. På 1400-talet tillkomma allt flera personer i kompositionen, det hela blir till en praktfull teaterscen med vimlande folkskaror, alla upptagna av undret, medan änglarna sväva över det hela enligt den gamla Staffansvisans ordalydelse:

När Jesus var född i Bethlehems stad,
Då sjunga Guds änglar båd' lustig och glad.

SANKT OLOV.

FÖR HVAR 8 DAG AV K. G. OSSIANNILSSON.

LÅNA ÅSARNE ALLTJÄMT lika vackert omkring dig, Sankt Olov? Susa bokarne lika hemlighetsfullt som fordom? Ligger marken lika kopparröd, och stå skogsväggarna lika guldgula, som den tiden jag hälsade på i ditt underbara gamla sagogömsle?

Jag såg nyss, att en turist, som bilat kors och tvärs över Skåne, offrat även dig fem minuter och konstaterat, att din kyrka hade altaren "från katolska tiden", och att "de bruna bänkarna sårade ögat". Ack, ja!

Allt förändras, en del till det sämre, och det är möjligt, att gamla Sankt Olov, som fordom samlade turister från Europa, ja, från Ryssland och U. S. A., turister, som fyllt en tjock bok i sakristian med sina namn — att detta gamla Sankt Olov numera, som otaliga andra kyrkor i Sverige, bara har "altaren från katolska tiden och bruna bänkar som sära ögat".

Också möjligt, att turisterna förändras. På min tid sprang man inte genom en historisk helgedom på fem minuter, medan bilen utanför kyrkdörren otåligt töffade sitt "raska på, raska på". På den tiden hade man timmar och dagar tillövers.

Som barn hörde jag talas om Sankt Olov, om kyrkan och den undergörande helgonbilden och altarskåpet och offerkällan. Men fast jag då bara hade halvannan mil till platsen, föll det mig inte in att besöka den. Som pojke har man viktigare saker att tänka på, och det var först som vuxen man, berest i två världsdelar, jag kom mig för att kvista den milen från barndomsvårn.

Jag kom för resten från annat håll första gången; jag kom på tåget, och jag hade sällskap med en mycket vacker flicka, en ung studentska, som inte hörde mig till och okänd för mig. Vårt sällskap inskränkte sig till det samtidiga vistandet i samma kupé. Hon läddes ej om min närvaro, men jag sneglade ofta över till henne. Jag tittar gärna på det, som är vackert, och allra helst på det vackraste av allt, en vacker kvinna.

Hon hade tjockt, bronsfärgat hår, mörkt med övergång nästan i kastanjebrunt, men liksom genomdränkt med ett varmt skimmer av rött. Hyn var friskt vit, profilen regelbunden, men full av karaktär, munnen en rosig dubbelbåge, och irisarna under smala bryn gingo i blågrönt. Den lätta, röda kappan över den vita klänningen stämde både med henne själv och med sensommaren, som just övergick i höst.

Hon läste flitigt hela tiden — någon ulytkommen roman, tror jag — och visade ej i onödan sina vackra ögon. Det skedde blott, när hon räckte konduktören biljetten, eller när hon tittade efter stationsskyltarna, vi tycktes ha samma mål, våra biljetter gällde båda Sankt Olov.

Vid stationen skildes våra vägar, hon försvann, jag vet inte åt vad håll, kanhända upp till hotellet. Jag begav mig raka vägen till kyrkan.

Jag tittade förstas inom hos "rockmakaren", den efter utsago sista hantverkare i Skåne, som ännu slöjdade spinnrockar. Han och hustrun syntes ett rart, gammaldags par, ej utan ett drag av självmedveten och vemodig förnämhet. De representerade en till döden dömd hantverksgren (som under världskriget visst fick en tillfällig efterblomstring). Gummman hade en skygg, nästan förebrående stolthet i blicken, när hon visade mig en stuga full av de gedigna slöjdstren, en hel flock vackert svarvade rockar, målade i grannaste rött och blått.

Gubben var tillika kyrkvaktare, och det var närmast för nyckelns och ciceronens skull jag tittat inom i stugan. Vi kommo in i tämplet, och jag såg mitt lystmäte, medan gubbens förklaringar mumlade mig i öronen.

Den lilla kyrkan med ett utrymme som en skolsal eller sockenstuga höll sig med fyra altaren. Högaltalet i koret pryddes av ett praktfullt altarskåp, avdelat i våningar och fack och fyllt med brokigt målade, skulpterade små figurer ur den heliga historien. Sådant tedde sig dock, berättade kyrkvaktaren, ej skåpet hela året om. När fastlagen gick in, fick den granna tavlan visa fränsidan. Skåpet svängdes runt, och den nya fronten var helt vit med vita figurer, passande för den period i kyrkoåret, som helgas åt Kristi lidande och dödsberedelse.

Nåja, altarskåp tillhöra ju ej det allra ovanligaste i våra äldre kyrkor.

Det lilla tämplets övriga tre altaren benämnas efter jungfru Maria, Sankta Anna (Marie moder) och kyrkans skyddshelgon Sankt Olov, alias Olav Digre. Den helige Olov, vars bild smycker platsen ovan hans altare, håller i ena handen sitt attribut, yxan, en liten yxa av silver, som lätt lossas ur helgonhanden, och varmed lidande människor från när och fjärran i vidskepliga tider brukade styrka sig för sår och sjukdom.

Sågen förtäljer, att yxan förr en gång haft större dimensioner. En slottsfru i trakten, som behövde pengar, lät beröva helgonets attribut en del av dess silvermassa.

Kyrkan har bruna bänkar, vilket dock ej "sårade mitt öga", eftersom jag varit van att finna bruna bänkar i alla protestantiska kyrkor, som ej i stället hålla sig med grönbåa eller smutsvita. Jag hade inte ens en tanke på den tråkiga kalkputsen, som ännu gömmer så många kuriösa eller vackra ting i gamla romanska lantkyrkor. Kyrkvaktaren berättade mig självmant, att man försökt knacka av putsen för att få fram de ursprungliga väggmålningarna. Men i Sankt Olov hade dessa målningar föreställt de yttersta tingen, framförallt helvetet och dess fasor med så kraftig realism, att prästen fruktat att ej kunna behålla greppet om församlingens uppmärksamhet, om dessa skräckbilder skulle konkurrera. Så fick kalkborsten vitmena helvetet igen.

Vi språkade om detta och annat, min ciceron visade med begriplig stolthet den digra främlingsboken med många långväga och förnäma och berömda namn, och slutligen nämnde han — mera i förbigående — Olovskällan, där pilgrimer fordom offrade både koppar och silver för den dyra, kära hälsan eller annat kärt.

När jag skiltis från den gamle, vandrade jag ner till källan. Det var en vacker eftermiddag. Åsarna blånade runt omkring, lövväggarna i närheten började stråla i höstens guld, och under kronorna runt rötter och stammar skimrade fjolårets löv som mattad koppar. Där nere i sänkan måste jag finna källan. Jag stannade orörlig — en flickgestalt, klädd i höstens rött-och-vitt lutade sig just fram över den lilla vatten-spegeln.

Hade kyrkluffen gjort mig vidskeplig? Eller var det en kanske långt driven diskretion, som gjorde, att jag inte fann lämpligt fortsätta, utan tyst vände om, besluten att uppskjuta källbesöket till annat tillfälle? Den ena källan är den andra lik, och det var blott för fullständighetens skull jag velat titta ner i den lilla göl, där forntid och medeltid och ganska sena tider rodnat mot sin egen skygga och enaldiga förhoppning.

Jag hade gott om tiden, strövade omkring i trakten och mindes tolv års lekar och äventyr i bokskogar liknande dessa och ej långt borta härifrån. Jag åt middag på hotellet och fick en hastig skymt av min nya reskamrat, som tydligen bodde där och väl liksom jag hunnit med sevårdheterna och kanske reste om igen med eftermiddagståget. Källan hade hon studerat, det visste jag, och förmodligen hade hon sett sig om i kyrkan senare.

Jag kunde ej besluta mig för att fara tillbaka samma dag. Jag trivedes. Ingen årstid lockar så till ensamma strövtåg som septemberhøsten, och jag strövade och var ensam och var lycklig.

Jag gjorde också en skyldighetsvisit vid källan, såg ner i spegeln och rodnade själv liksom så många människor i så många sekler före mig. Jag hade ingen krampa och trodde för övrigt inte på skrock, men friskt vatten är ju inget skrock, och en kopparslant kan man ju offra, när man ändå är ute och gör av med pengar. Jag undvek det benäget ditställda dricksglaset och drack ur handen, varpå jag kastade min slant till de tusentals andra — vilka helig Olov eller något annat helgon undan för undan anammat och placerat annorstädes.

Kluck, klirr, sade det, och när jag tittade mot botten, upptäckte jag, att det verkligen låg ännu ett mynt därnere utom mitt eget. För mina ögon såg det ut som ett guldmünt. Jo, sannerligen, det måste vara en guldtia. En hel guldtia — vilken galning hade —?

Jag kom genast att tänka på min studentska i rött och vitt, och jag lyfte förvånad blicken och lät den dröja vid de höstliga skogarna, som stodo likt stängande murar mot stora, vida världen med dess lidelser och lidanden och nycker och oresonliga önsningar. Och jag tänkte på den riktigt unga ungdomen, som står den uråldriga naturinstinkten och det kosmiska allsammanshanget så innerligt nära. Och jag vankade åter bort — bort i min egen unga ungdom.

När jag gick förbi kyrkan, tyckte jag mig se en

cykel stödd mot muren, och i kyrkdörren tyckte jag mig skymta en vit mössa. Men jag såg ej till den vita klänningen och den röda kappan, och när jag om en stund åter tittade mot kyrkan fanns det varken cykel eller mössa där.

Jag lade mig att läsa i en skogsbarke och låg där, tills solen sjunkit och det i en hast blev skumt, och jag reste mig smått rysande och beslöt gå mig varm, innan jag sökte upp hotellet och nattvilan. Den trolska doften av gammalt löv, tillsatt med ångorna av torvrök, som kommo silande från stugor och gårdar, försatte mig på nytt i vandrarstämning och enslingsrus. Jag gick och gick — hur länge visste jag ej och frågade ej därefter — tills jag helt oväntat kom ut i dalen kring den heliga källan.

Det var så stilla nu, så sovande stilla. Vinden hade gått till vila, och alla löven sovo. Dagen var blå och skum som skogen i en gammal saga. Hundar tycktes inte finnas i trakten. Och även tägen hade vett att hålla sig tysta. Jag tyckte mig kunna höra det svaga suset av vatten, som drog fram därnere genom sänkan.

Blicken gled sökande dit ner. Ovillkorligen spratt jag till, jag såg någonting vitt luta sig över källan. Nej, inte över källan, blott bredvid den. Var det hon, studentskan? Eller var det —? Det såg nästan ut som om två vita näckrosor lutat sig mot varandra, högt upp över källranden.

Jag vände så småningom och vandrade hem mot hotellet, där jag kröp till kojs och somnade. Jag tyckte mig i sömnen höra pinglet av en cykel och kort efteråt två unga röster, en kvinnlig och en manlig. Man hör så mycket i sömnen på en ny och ovan sovplats.

Följande morgon skymtade jag åter studentskan, som lämnade frukostbordet, just som jag tänkte slå mig ner. Någon stund senare satt jag på taget. Jag tittade nyfiket efter min reskamrat, men hon kom inte. Jag återvände ensam. Hon hade stannat. Gud vet, när och vart hon tänkte resa?

Till bild å sid. 201.

Man stod ej alldeles övertygad om att ett djärvt försök lyckats, då *Lorensbergsteatern* i Göteborg vid sin med intresse mottagna premiär den 15 december beslutit framföra Molières stora succékomedi *Åktenskapsskolan*, detta icke blott med historisk rekonstruktion av de scener kring scenen som utspelades vid pjäsens första stormiga representation annandag jul 1662 på Palais royal-teatern i Paris, utan även med dramaturgens eget försvar av sin pjäs i den kort därpå följande enaktaren *Kritik av Åktenskapsskolan*. Hur skickligt ur regisympunkt och hur roande ur publiksympunkt den vanskliga sammankopplingen än var gjord kunde man ej värja sig för intrycket, att själva komedin, teateraftnens förnämsta anledning, krympte samman och blev den minsta kärnan i denna brokiga kinesiska utstyrelselask. Larmet, visslingarna och apelsinkastningen från proseniets "historiska publik" dränkte i viss mån Molière och hela hans saftiga sedelärande komedi för den modärna i salongen. En vida bättre illustration till det upprörda livet i ett konstnerat intelligenscentrum blev den därpå givna *Kritiken*, där en ny kraft, fru *Mary von Johnstone* fäste uppmärksamheten genom den ypperliga diktion och friskhet varmed hon återgav Uranie. I huvudpartien löste såväl hr *Olof Sandborg* som fröken *Mary Rundqvist* på ett roande sätt sina mänskliga marionettroller. Huruvida *Åktenskapsskolan*, som även ansluter till 300-årsdagen av Molières födelse d. 15 jan. 1922, blir en framgång för teatern eller icke är svårt att avgöra. Ty — såsom Molière låter Dorante utbrista i *Kritiken*: "Tro mig, det är ingen lätt sak att få hyggligt folk att skratta".

Till bild å sid. 196.

Den 21 nov. sammanträdde i Paris en "internationell konferens" för att överlägga om de viktiga elektrotekniska frågor, vilka sammanhånga med anläggning och drift av elektriska överföringsledningar av betydande längd och spänning. I konferensen deltog representanter för Belgien, Danmark, England, Frankrike, Förenta Staterna, Holland, Italien, Japan, Norge, Schweiz, Spanien och Sverige. Från Sverige, där frågan f. n. är synnerligen aktuell, särskilt med hänsyn till den ifrågasatta kraftöverföringen Norrland—Trollhättan—Skåne och Norge—Danmark, hade in-

funnit sig generaldirektören F. V. Hansen och överdirektören W. Bergquist i Vattenfallsstyrelsen, överingenjören Velander vid Sydsvenska Kraft-A.-B. samt ingenjörerna Körner och Ericsson i firman Luth & Rosén, den förnämnde ordförande i Svenska Teknologföreningens avdelning för elektroteknik. Såsom konferensens president fungerade M. Legouez, president för "l'Union des Syndicats d'Électricité". Generaldirektör Hansen utsågs till en av konferensens vice presidenter. Arbetet, som pågick en vecka, var intensivt och lämnade ett mycket gott utbyte. Från svensk sidr gjordes uppmärksammade inlägg, såväl muntligen som i form av tryckta rapporter.

Till bild å sid. 201.

Musikaliska akademien firade den 18 dec. sitt 150-årsjubileum med en storslagen fastlighet. Bland de närvarande märktes konungen, kronprinsen, prinsarne Carl, Eugen och Wilhelm samt vidare statsministern, en del av regeringens övriga medlemmar, representanter för akademier m. fl.

Efter en ouvertyr och hymn ur operan "Gustaf Vasa" av J. G. Naumann under hovkapellmästare Järnefelts ledning höll akademiens preses frih. E. Marks von Württemberg högtidstalet, följt av Andreas Halléns ballad "Skogsrådet". Fästens förnämsta del utgjordes dock av den till jubileet av Vilhelm Stenhammar komponerade kantaten "Sången" med text av Ture Rangström. Dikten, en av stark poetisk känsla buren hyllning till tonkonsten, har inspirerat kompositören till ett verk av oförläpelig skönhet, en utomordentlig vinning för vår symfoniska konst.

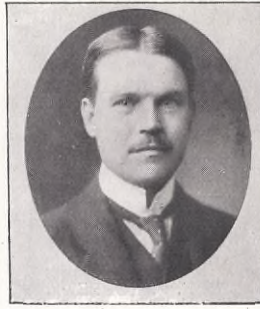
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

C. ODHNER.
Rådman. — Mariestad.
85 år 25 dec.*

E. A. KINNMAN.
Stadsingeniör. — Luleå.
55 år 29 dec.*

C. J. A. TÄGTSTRÖM.
Taxeringskommissarie.
Stockholm. — 50 år 29 dec.

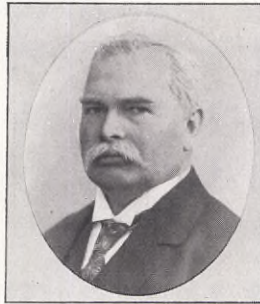
J. B. JANSSON.
Handlande. — Göteborg.
50 år 14 dec.*

A. ARNELL.
F. d. Landskamrerare — Härnösand. — 75 år 21 nov.*

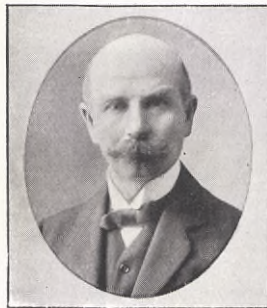
R. T. NOTHBERG.
F. d. Marinintendent. — Stockholm. — 75 år 26 dec.

C. A. SAHLIN.
Bruksdisponent. — Stockholm.
60 år 15 dec.*

E. G. HUSS.
Byråchef. — Stockholm.
50 år 21 dec.*

C. A. V. LUNDHOLM.
Direktör. — Stockholm.
75 år 24 dec.*

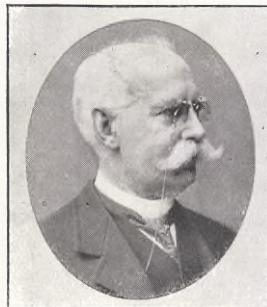
K. H. PETERSON.
Kontr.-prost. Kyrkoherde.
Övanmyra. — 70 år 27 dec.

C. J. SVENSSON.
Sjökapten. — Stockholm.
60 år 24 dec.*

C. DAHLIN.
Intendent v. St. Kopparb. a-b.
Inköpsavd. — Stockholm.
50 år 26 dec.

K. O. M. WEIBULL.
Professor. — Alnarp.
65 år 23 dec.*

A. W. FALK.
Överdirektör. — Stockholm.
60 år 26 dec.*

P. S. AGRELL.
Nytjänst professor v.
Lunds univ.*

K. A. BARR.
Fil. dr. Skriftställare.
Stockholm. — 50 år 28 dec.*

Kliche: Aug. Sjöbergs Klichéanst. Gbg.

* Data å nästa sida.

A. BERGSTRÖM †.
F. d. Insp. f. Drottin-h. kungsg.
Sthlm. — F. 1835. † 6 dec.

E. F. F. HOPPE †.
F. d. Bergmästare. — Saltsjö-
baden. — F. 1848. † 12 dec.*

A. M. A. von ECKERMAN †.
Marinövedirektör. — Stock-
holm. — F. 1859. † 11 dec.*

P. G. BLOMBERG †.
Maskindirektör. — Örebro.
F. 1873. † 9 dec.*

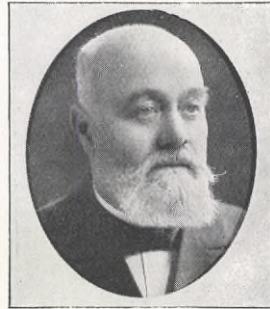
J. V. T. BRUNNBERG †.
F. d. Stadsläkare. — Uppsala.
F. 1839. † 11 dec.*

A. M. MARTENSSON †.
Spåbankskamrer. — Sven-
ljunga. — F. 1849. † 6 dec.*

J. L. CULLBERG †.
Kontr.-prost. Kyrkoh. — Ale-
Skövde. — F. 1852. † 11 dec.*

K. L. HERMANSON †.
Stadsfiskal. — Halmstad.
F. 1853. † 4 dec.*
Kliche. Ang. Nybergers Klichéanst., Öbg.

* Data här nedan.

CLAES ODHNER. Handl. i Mariestad 63—84, rådmän där sdn 80. Led. av styr. f. Skarab. e. banks avd.-kontor sdn 88, dess dir. Förvalt. av Borgerskap. pens.-kassa o. Småb.-skolans kassa.

ERIK KINNMAN. Utex. fr. Chalmers tekn. läroanst. 88, bitr. ing. å Göteborg. stads bygn.-kontor t. 02, bygn.-chef i Hudiksvall 02—05, sdn sistn. år stadsing. i Luleå.

BIRGER JANSSON. Sdn 01 inneh. av firma i eget namn i Göteborg. Led. av stadsfullm. 07, drätselk. 18, handelskamm. s. å., stadsfullm. kansli-utsk. f. fattigv.-styr., kyrkoråd 06, kyrkovård i C. J. förs., kyrkofullm. 14, dess v. ordf. 20, ordf. i kyrkonämnd 21, led. av tre kyrkomöten. Ordf. i Göteborg. speceiminuthandl.-fören. 13, v. ordf. i Minuthandl.-fören., led. av styr. f. Sv. köpmannaförb.

AXEL ARNELL. Stud. 67, hovr.-ex. 72, v. hvd 75, tf. länsbokh. i Väster-norr. l. 78, ord. 83, tf. landskammr där 90, ord. 92—15. Av K. M. förordn. led. av styr. f. Härnösand-Sollefteå järnv.-a.-b.

CARL SÄHLIN. Stud. 83, akad. stud. i Lund 83—85, utg. fr. Tekn. högsk. 88, leglt. gruvmäst. 89. Anst. v. St. Kopparb. Bergsl.-a.-b. 88, gruving. 90, disp.-assst. o. chef f. bol. järnverk 93—1900. Disp. o. verkst. dir. f. Laxå bruks-a.-b. o. A.-b. Aspa bruk 1900—17, sdn sistn. år verkst. dir. i Bangbro intrass.-a.-b. Led. av Järnvägsrådet sdn 08, Handelsrådet sdn 12, ordf. i Järnverksfören. sdn 04, i Bergshanter. vänner sdn 07, fullm. i Järnkonto-ret sdn 12. — Därjämte har han varit o. är fortfarande led. av ett stort antal betydande kommittéer, styrelser m. m. och hänvisa vi till biografi o. hetsid.-port. i arg. XXII:33.

GUNNAR HUSS. Stud. 90, fil. lic. o. fil. dr. 02, e. o. aman. å Kommerskoll. stat. avd. o. a. Eckles.-dep. stat. avd. s. å., e. o. aktuarie i Kommerskoll. arbetsstat. avd. 04, e. o. sekr. 09, arbetsförmiddl.-insp. 11, byråchef i Socialstyr., chefsens ställföretr. 12, tf. gen.-dir. 19. Sekr. i särsk. utsk. 12, h. stadfullm. arbetsförmiddl.-komm. 03, ordf. i flera förlän.- o. skiljenummer, sekr. i Kommerskoll. komm. 10, led. av alkoholistanst. komm. 13, led. o. s.-kr. i Stat. arbetslösh.-komm. 14; styr.-led. i C. S. A., i Nat.-fören. m. emigr., i Livränteförsäkr.-bol. Framtiden o. dess förl. a.-b. Utg. ett stort antal arb. rör. lockoutur, storstrejk, av stat. eller socialt inneh. m. m.

VICTOR LUNDHOLM. Anst. inom bokhandl. i Stockh. fr. 61, etabl. eget bokförlag 70, jävate orgelfabr. o. pianomagasin ombild. t. a.-b. m. V. L. som verkst. dir. 11. Verkst. dir. i Kahns fabr. a.-b. sdn 18, styr.-led. v. bild. av Stockh. Luth. Söndagsskolfören. 68, sekr. o. v. ordf.

CARL SVENSSON. Styr.-led. i Sjökap. soc. i Stockh., Brygg. Åmb. pens.-kassa; styr.-led. i Neptuni O., dess överste räntmäst. samt led. av dess fattigkomm.

MATS WEIBULL. Stud. 74, fil. lic. 82, fil. dr. 83, doc. i min. kemi i Lund 83—88; förestånd. f. länet kem. kontr. labor. 88; assist. o. lär. i mineral. v. Lunds univ. 93—02; lekt. i kemi o. geol. v. Alnarps lantbr.-inst. 03, prof. n. h. v. 11, professor där sdn 17, tf. rektor där sdn 11. Led. av styr. f. Centr. anst. f. försöksväp. på jordbr.-omr. sdn 06, red. av Tidskr. i lantmän 06—17. Ordf. i styr. f. Hvilans folkhögsk. sdn 18. Led. av Lantbruksrådet sdn 19.

AUGUST FALK. Stud. 81, fil. lic. 92, fil. dr. 93, under 88—99 huvudlär. v. Beskowiska sk. o. högre lärne semin. samt lär. v. Wallinska flicksk.; lär. f. härt. av Skåne 97—99. Lekt. i matem. o. fys. i Nyköp. 98, tf. rekt. v. h. realläroav. i Göteborg. 04—10, lekt. i matem. o. fys. där 08. Tf. läro-verksråd 09, tf. överdir. o. chef f. Lärov.-överstyr. 13, undervisn.-råd å Skolöverstyr. lärov.-avd. 19, tf. generaldir. o. chef f. Skolöverstyr. under chefens, gen.-dir. B. J. Bergqvists statsrådstit.

SIGURD AGRELL. F. 1881, stud. 99, fil. lic. 07, fil. dr. 09. Docent-slav. språk v. Lunds univ. sdn 09, i dagarne utn. t. professor i slav. språk där. Utg. flera diktsaml. samt språkvetenskapl. arb.

KNUT BARR. Stud. 90, fil. lic. 97, fil. dr. 98, inköpte s. å. Tiden. f. Vänersborgs stad o. län m. Länstidn. boktr., Vänersborg. red. f. Vänersborgs-Posten 92—02, Västra Dagbl. 02—05. Förestånd. f. Vänersb. arbet. inst. 99—05, hed.-l.-d. sistn. år. M-darb. i Stockh.—Tidn. fr. 07, i Strix 12—17, i Dagens Tidn. 19—21; konst-, teater- o. litteraturkritiker, föreläsare. Fr. trycket utg. ett antal arbeten. V. ordf. i Stockh. stud. sängare-förbund 19—20, s.-kr. i Stockh. sängarförb. 17—19. D.-lt. i O. D. sängarfärder, bl. a. t. Petersburg 94, i Upps. säng-färd t. Paris 1900, Lunds stud. sängfören. Amerikafärd 04, Olympiakörens Parisfärd 14.

FELIX HOPPE †. Stud. efter avl. stud.-ex. 68 v. univ. i Uppsala, ing. v. krigsskolan o. blev utlän v. Gottl. inf.-reg. 71, ex. t. bergsmäst. v. Lunds univ. 76, utex. fr. bergshögsk. i Stockholm 77, kapit. 91, i an. 95. Ex.-geolog v. Sv. geolog. undersök. 76—89, gruving. 78—96, tf. bergmäst. i Östra bergmäst.-distr. 86, i västra distr. 91—93, ord. bergmäst. i södra distr. 96 t. avsk. f. några år sedan. Har ss. geolog utf. undersök. av berggrunden i hela norra delen av Kalmar län, hela M-delpad samt i malmförel. del av Gäblev. o. Kopparb. län. Upprätt. gruvkartor o. magnetometr. kartor m. beskrivn. över ett par hundra sv. gruvor. Juryman v. ind.-utställn. i Helsingborg 03. M-darb. i ett flertal vetenskapl. tidskr. o. i Sv. akad. ord. bok över svenska språket. Led. av ett stort antal tekn. o. a. fören.

AUGUST VON ECKERMANN †. Avg.-ex. Tekn. högsk. M. 80, ex. från École d'appl. du Génie mar. i Cherbourg 81, anst. v. utl. varv 82—87, u.-ing. v. Marining. stat. 88, ex. ing. där 89, ing. sistn. år, marindir. av 2. gr. 06, överdir.-assst. i Marinförv. ing.-avd. 07—09, chef f. ing.-dep. v. Flott. stat. i Karlsk. 09, tf. marindir. av 1. gr. 10, tf. marinöverdir. o. chef f. Marining.-kären samt chef f. Marinförv. ing.-avd. 14. Led. av komm. f. utredn. rör. Flott. varvs i Karlsk. utvidgn. o. modärn.

GOTTHARD BLOMBERG †. Utex. fr. Tekn. sk. i Stockh. 95, fr. högre tekn. inst. i Tyskl. 96, fr. Polytechn. i Zürich 07. Vid. Stat. järn.: elev 88, maskinarb. o. eld. 90—01, ex. rit. 92—95 o. 97—98, undering. 99, maskin-insp. 02, maskining. 08, maskindir. v. Centralverket i Örebro sdn 17. V. ordf. i Liljeh. bygn.-nmd 01—13, ordf. o. kassaförv. i fattigv.-styr. 03—05, led. t. 13, v. ordf. i komm.-nmd 05—06, ordf. där 07—13, styr.-ordf. i Hammarby-Yxe a.-b. sdn 18, i Klara gruvans intr. sdn 17.

TYKO BRUNNBERG †. Stud. 58, med. lic. 69, underlärk. v. Akad. sjukh. i Upps. 70, tf. stadsläk. i Upps. 73—77, 2:e stadsläk. där 77—03, stadsdistr.-läk. 03—08. Ägnade ett betydande arbete åt inrätt. av alkoholistanst.-Sanc Souci 91, verkade utan arvode som dess läkare t. 10.

ANDERS MÄRTENSSON †. Sdn. 19 kamrer i Svenljunga past. spar-bank o. ordf. i dess styr. Ordf. i past. brandstodsbol. sdn 84, mångårig ordf. i komm.-nmd o. st., v. ordf. i skolråd, led. av kyrkoråd, av nötboskapsprem.-nmd, tax.-nmd, vägstyr.

JOHAN GULLBERG †. Stud. 72, prästv. 75, kyrkoh. i Ale-Skövde sdn 94, kontr.-prost i Domprost. norra kontr. 83. Adj. led. av Göteborg. domkap. Under en lång följd av år ordf. o. kassaförv. i Göteborg. stifts adj. löne-kassa, stiftets omb. i Prästersk. änke- o. pupplikassa bol. stämman under de senaste åren.

LEVIN HERMANSON. d. Tjg. v. polisen i Stockh. t. 84 då han förordn. t. överkonst. o. vik. stadsfiskal i Halmstad, ord. stadsfiskal där sdn 01.

1. IRLÄNDSKA PARLAMENTET SAMMANTRÄDER I NYA UNIVERSITETET I DUBLIN i och för ratifikation eller förkastande av uppgörelsen med England. 2-4. NÅGRA AV DE FRÄMSTA LEDAMÖRTERNA ANKOMMA: 2 Arthur Griffith, den efter De Valera ledande. 3. Den ofta omtalade, engelskfientliga grevinnan Markievicz och Dr Mc Guinness; 4. De Valera, vilkens oförsonlighet nu synes störta honom från ledareplatsen.

Kl. 10.15 Göt., Göt. Kl. 10.15 Göt., Göt.

kan däremot möjligen komma att vinna gillande. Hurvida det irländska folket vid en eventuell omröstning skall giva De Valera sitt stöd anses högst tveklaktigt.

Forts. fr. sid. 202.
skrivande sin syn, och på knä bredvid henne hennes trogne följeslagare Petrus Olavi. Ovanför denna grupp

Under det att engelska parlamentet med stor majoritet ratificerat fredsfördraget med Irland, som däri tillerkännes samma fria ställning som övriga dominions i det brittiska imperiet, har det sinnfeinska parlamentet, Dail Eireann, ännu icke slutbehandlat frågan. Överläggningarna hållas för slutna dörrar, men det är känt, att de präglas av en lidelsefull upphetsning. Den "irländska republikens president" De Valera, som kämpar för Irlands fullständiga oberoende av England, vill att det engelska fredsförslaget skall tillbakavisas, men synes hava parlamentets majoritet emot sig. Det andra av honom framställda alternativet att förslaget skall underkastas folkomröstning

synes i en av änglar buren krans Kristus och Maria, från vilka språkband föra ned till Birgitta. Scenen till vänster återgiver madonnan knäböjande inför Kristusbarnet som ligger framför henne på marken. I bakgrunden skymtar oxen och åsnan samt längst till höger Josef. En mängd detaljer i reliefen överensstämma fullständigt med Birgittas skildring av den syn, i vilken hon såg födelse-scenen utspelas inför sina ögon. Ännu några altarprydnader med samma motiv äro tidigare kända. Den nu funna reliefen torde datera sig från slutet av 1400-talet.

När prinsen av Wales för någon tid sedan anträdde sin resa till Indien, uttalades farhågor för att den unge furstens besök skulle komma att ge anledning till indiska demonstrationer mot England och dess konungahus. Farhågorna hava enligt ingångna meddelanden besannats. Vid sidan av de hyllningar, för vilka den eugelske kronprinsen i så rikt mått varit löremål, hava förekommit även fiendliga demonstrationer av överraskande stor omfattning. Om situationens allvar vittnar att vid de mot prinsen i Kalkutta anordnade demonstrationerna icke mindre än 600 personer arresterades, däribland presidenten för indiska nationalförsamlingen och flera av kongressens mest bemärkta medlemmar.

1—2. HOS MAHARAJAHN AV KOLHAPUR VID SHIVAJI MEMORIAL HÖGTIDLIGHETEN. 1. Prinsen emottager furstens skänker. Vid prinsens sida lady Lloyd. 2. Prinsen — bärande en ofantlig kedja av guld — och hans furstlige vörd; 3 OCH 4 I BARODA. 3. För fästligheter oerhört dyrbart utsmyckade elefanter. 4. Indiska artilleriets dragare prydda med nät och smycken in guld och silver. — Efter fotografier. — Kliché: Goës Bihyrrä & Klichéanstalt, Cal.

INNEHÅLL. Artisten Victor André (biografi och helsidesporträtt). — Konungen vid Musikaliska akademimens 150-årsfest. — Kronprinsessan Margaretas landstormsfonds adress till kronprinsen. — Prinsen av Wales. — Prinsen-regenten av Holland. — Exkronprinsen av Tyskland. — Generaldirektör H. Elmquist svensk minister i Helsingfors. — Axel Lundegård 60 år. — Märkligt konst-historiskt fynd. — Flygkonferensen i Paris. — Halmstads 600-årsjubileum. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. — Veckans porträttgalleri. — Julskådespelet. Av Willtam Anderson. — "Sankt Olov." — Novell av K. G. Ossianinsson.